

İsmail Bardhi'nin Kaleminden Akif Emre

3 Haziran 2017

<https://islamianaliz.com/haber/7428632/aliyanin-arkadasi-akif-emreyi-yazdi-kucuk-davalar-pesinde-kosanlar-durusunun-onu-yalnizliga-itecegini-soyluyorlardi>

Telefonla arayıp Akif Emre'nin ebediyete intikal ettiğini haber verdiklerinde, “bu imkânsız!” dedim (hâşâ), sanki ölüm önceden haber verip de gelir! Üsküp şehri hüzünlenmişti sanki! Zira merhum Üsküp'e özel bir muhabbet duyardı. O elemli haberi aldığım anda Efendimiz (A.S.)'in “Ölmeden önce ölünüz” hâdis-i şerifi aklıma gelen ilk şey idi. Zirâ Akif, gerçekten de bu hadisin hakkını verircesine yaşadı. Haberi aldığım da kendisiyle aramızdaki dostluğu hatırladım, ender görüşürdük ancak derin bir muhabbetimiz vardı. Şimdi, pek çok kişi Akif hakkında onun büyük bir dava adamı olduğunu, herkesin bir yerlere koşarken onun kutsalların etrafında durduğunu anlatan yazılar kaleme alıyor, merhumun onurlu bir insan olduğunu ifade ediyorlar. Oysa Akif onları “duymayacak” ve “okuyamayacaktır”. Ahirete göç ettiğinden değil hâ... O sağ iken şimdi ağlayanların “ölü” olduğundan. Vele ki okusa ve duysa da Âkif ya suskunlukla mukabele edecektir ya da özlü, sade ve kısa kendine has mütevazı ifadeleriyle ders verecektir ölü dostlarına. O ifadeler ki pek çok kez İbn Arabi, Tolstoy, Nietzsche veya “Sizin Tanrınız benim ayaklarımın altındadır” ifadesini hilekârların yüzüne çarpan o büyük mutasavvıfın sözleri kadar cesur ve dürüst idi.

Âkif daha gençlik yıllarından itibaren tüm büyük toplumsal hareketlerde yer almıştı. Hatta Müslüman toplumların yaşadığı daha geniş coğrafyalardaki hareketlerde de izleri mevcuttur, ancak bunlar pek bilinmez. Akif, Türkiye'nin mânevi önderleri ve dönemin usta yazarlarının sözlerini ve bugün ile yarına dair verdiği mesajları iyi anlamış olan bir muhataptı. Burada şunu

ifade etmeliyim: kendisi, büyük toplumsal ve reformcu hareketlerde yer aldığında, buralarda “siyasi” bir figür olmak amacıyla katılmamıştır. Kaldı ki Akif, özellikle yeşil rengi şiar edinmiş olan partilerin temsilcileri başta olmak üzere Türkiye’deki siyaset arenasının tüm önde gelen simaları ile tanışmakta idi. Ayrıca kendisi Türkiye’nin en reformcu gazetelerinden biri olan “Yeni Şafak”ın kurucularından biriydi. Maalesef, pek çok kişi onu daha sağlığında unuttu. Oysa bu adam sadece hakikati haykırıyordu. Küçük davalar peşinde koşanlar Akif’e bu tavrının onu yalnızlığa iteceğini nasihat ediyorlardı. Hayır, efendiler! Akif’in tercih ettiği istikamet onu “mutluluğa” (inşallah ebedi mutluluğa) sevk etti. Bizler ise ağladık doğru yerde duran adamın arkasından.

Akif’in duruşuna dair kendisine şunu söylüyorlardı: “Çok samimisin, çok müminsin ama sivrisin de”. O ise hafif esmerimsi siması ve kendisine fevkalade yakışan güzel sakalıyla sadece gülümsüyordu. Acaba bu gülümseme nereden geliyordu?

Kendisine atfettikleri “sivrilik”, kendi mensubu olduğu camia tarafından dışlanmasına ve köşe yazısı yazmakla yetinmek zorunda bırakılmasına (Allah’a şükür ki tamamen uzaklaştırmadılar) sebebiyet verdi. Bir seferinde kendisine bu durumdan memnun olup olmadığını sordum, bana şu cevabı verdi: “Evet, zirâ işime pek fazla karışmıyorlar, her ne kadar onlar bu durumdan pek memnun olmasalar da...” Konuşmanın devamında ise kendisini asıl rahatsız eden hususun izole edilmesi veya uzaklaştırılması olmadığını, yukarıda zikredilen çevrelere mensup kişilerin din adına konuşarak kutsalları tüketmeleri, başkalaşmaları, kopuşları ve baş koydukları yoldan bilinçli ya da farkında olmadan uzaklaşmalarından son derece rahatsız olduğunu ifade etmişti. Siyaset arenasının pek çok siması, geçmişte israftan kaçınan samimi Mü’min insanlardı.

Veya tüm o yolu geçerek evime gelip bana “kırmızı” pasaportlarını göstermeye geldiklerinde... Ben “bu nedir, neden bu tür delilikler yapıyorsunuz?” derdim. Bana, sen bunları bilmezsin, sen Avrupalı Müslüman’sın derlerdi. Din ve insanlık unsurlarıyla dolu sohbetlere, adanmışlık ve sadakatlerini konuşmuyorum bile!” Tüm bu değerler unutuldu, iyi insanlar ise ezildi ve harcandı. Âkif’in cenaze namazındaki görüntüler bana bunu hatırlattı. Ancak, bana ümitkâr bir intiba bırakan ise “anonim” bir gencin Âkif hakkında sarf ettiği şu söz oldu: “Âkif sessiz bir ekoldür.” Son derece isabetli bir söz!

Âkif, Balkanların dört bir köşesinde ve Müslüman coğrafyada ayak basmadık yer bırakmadı. Tüm bu bölgeleri gezmedi, ziyaret etti. Onun tebliğleri ve sohbetleri son derece eğiticiydi, insanlıktan ilhâm almaktaydı ve fitratına sanki İslâm’ın kültürel dokusu nakşedilmişti. Âkif Üsküp’e, Saraybosna’ya, Tiran’a, Priştine’ye, Sancak’a ve Sofya’ya derin bir muhabbet beslemekteydi; Aliya’ya da deruni bir saygı duymaktaydı ve onunla görüşmesini hep büyük bir memnuniyet ve muhabbetle anlatırdı. Birkaç kez bendenize bir ikazda bulunurdu: “Lütfen sakın ol, sivrilikten uzak

dur. Yersiz olduğundan değil, ama ‘bizimkilerin’ tahammülü yok.” Kendisiyle son kez Fâtih’te görüştüğümüzde, çevremizde yaşanan krizlere rağmen (kardeşlik krizi, toplum krizi) olduğumuz gibi kalma hususunda “anlaştık”.

Her ne kadar onun yazıları ve yayınları hakkında konuşmanın belki de yeri ve zamanı olmamasına rağmen, yine de onun ilhâmalarını göz önünde bulundurup kendisinin büyük şairler, yazarlar, hem tarihe iz bırakmış ve de yeni dönemden filozoflarla olan yakınlığını anlamak faydalı olacaktır. Zirâ rahmetlinin kullanmış olduğu felsefi ifadeler ve hiciv dolu kelimeler, kendisinin hem Türk edebiyatı hem de dünya edebiyatını benliğinde hissetmiş bir yazar olduğunun göstergesidir.

Âkif’in nevi şahsına münhasır yönü, onun üslubuydu. Belki de bu sebeptendir, “bilgelerin” tazeliği ve dengeli ruh hâlinin sükûneti hiçbir zaman Akif’te olmadı. O duygusal, coşkulu ama dingin, dava asabiyeti olan biriydi. Onun kelâmı, ince felsefi analiz dili değildi, coşkulu ve belagatli idi. O ilhâma istinaden yazardı ve felsefi konulara “dokunurdu”. Öneride bulunmaktan ziyade, sorunların sebeplerine odaklanırdı. Kısacası dikkat çekerdi. Dikkatli olunması gereken en hassas mevzulara titreyerek dikkat çekerdi.

O akıcı ve cezbedici bir yazı üslubu muhafaza etmekteydi, ki bu üslubu ondan önce de Paskal, Rousseau, Kierkegaard v.b. gibi filozoflar da kullanmıştı. Tüm bunlar daha az kanıtlamış, daha çok ifade etmişlerdir, yani tebliğde bulunmuşlardır. Onun ilk entelektüel aşkı büyük şairler, Türk edebiyatı ve kimi Batılı filozoflardı. Lâkin, “hocalarının” karamsarlığına karşın, Âkif hayati iyimserliği kahramanca bir şekilde geliştirdi. Çoğu zaman Arnavutça eserlerin gerektiği kadar Türkçe’ye çevrilmemesinden duyduğu üzüntüyü dile getirir, onları okuyamadığından ötürü üzülmüdü. Ancak buna rağmen, içindeki şiirsel ilhâmından olsa gerek, bizlerin (Arnavutların) suskunluğu ona ciddi bir ilhâm vermekteydi, zirâ ona bizden iyi bildiği geçmişi hatırlatmaktaydı. Çünkü bahse konu olan halk, Türk halkının tarihine de fevkalade katkılar vermişti. O, bizlere dair unutulmaları pek iyi bilmekteydi.

Âkif Emre’nin Yeni Şafak gazetesinde yayınlanan son yazısına değinmeden de edemeyeceğim. “Riyad’da bir Marvel filmi” başlıklı yazısında merhum, Trump’ın Suudi Arabistan ziyaretini “Galaksilerin Bekçileri” filmiyle mukayese etmekteydi – hem başlığı hem de içeriği bakımından fevkalade isabet buyurmuştu... Dinimize göre ölümün başka bir anlamı olduğu, ölenin aslında beden olduğu, ruhun hâyî olduğu bilinciyle bu satırlarda, bizlerin hapselere konulduğu günlerde genç bir Saraybosnalı şairin zikrettiği bir ifadeyi hatırlatmak istiyorum: “Korkma, bundan sonra seninle rüyalar vasıtasıyla irtibatta olacağım.”